

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра сучасної української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан

філологічного факультету

проф. Бунчук Б.І.

2022 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

ПРАКТИКУМ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

(назва навчальної дисципліни)

вибіркова

(обв'язкова/вибіркова)

Освітньо-професійна
програма

«Філологія (українська мова та література)»

Спеціальність

035 Філологія

Галузь знань

03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти

перший бакалаврський

Факультет

філологічний

Мова навчання

українська

Чернівці – 2022

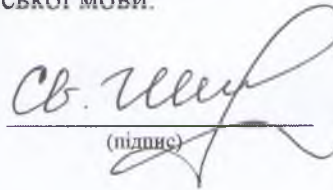
Робоча програма навчальної дисципліни «Практикум з української мови» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Українська мова та література» першого рівня вищої освіти за спеціальністю 035 Філологія галузі знань 03 Гуманітарні науки, затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 6 від «30» червня 2020 р.).

Розробники: Теслицька Галина Іллівна – кандидат філологічних наук, асистент кафедри сучасної української мови.

Затверджено на засіданні кафедри сучасної української мови.

Протокол № 1 від «30» серпня 2022 року.

Завідувач кафедри

(підпис)

(Шабат-Савка С. Т.)
(прізвище та ініціали)

Схвалено методичною радою філологічного факультету.

Протокол № 2 від «30» 08 2022 року.

Голова методичної ради факультету

(підпис)

(Антофійчук А.М.)
(прізвище та ініціали)

© Теслицька Г.І., 2022

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2022

1. Мета навчальної дисципліни: забезпечити лінгвістичну освіту майбутніх філологів; подати науково обґрунтований погляд на українську мову як на довершену поліфункційну систему; допомогти студентам засвоїти основні поняття з практикуму української мови й оволодіти нормами сучасної літературної мови; прищепити чуття естетики мовлення; поглибити та систематизувати знання про основні правила української орфоепії, орфографії та пунктуації, наукові знання про традиційні й нові підходи щодо класифікації мовних явищ.

Навчальна дисципліна забезпечує формування у здобувачів вищої освіти загального уявлення про особливості функціонування мови, спрямована на активізацію й поглиблення засвоєних норм літературної мови; на вироблення вмінь користуватися ними в різноманітних практичних мовленнєвих сферах; покликана допомогти оволодіти фонетичними, лексичними, морфологічними, синтаксичними та стилістичними нормами української літературної мови в її усній і писемній формах; забезпечує розвиток необхідних практичних знань й вироблення навичок орфографічної та пунктуаційної вправності, вдосконалення мовленнєвої, комунікативної компетенцій, які є складником кваліфікованої професійної діяльності особистості у приватній, суспільній, професійній та освітній сферах спілкування.

Змістовно програма спрямована на здобуття слухачами та студентами знань у галузі орфографії української мови та формування уявлення про основні тенденції правописних норм з урахуванням Українського правопису 2019.

2. Завдання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть набути таких компетентностей:

Фахові компетентності

ФК-1 Усвідомлення філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК-2 Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні..

ФК-6 Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК-9 Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною мовами.

ФК-14 Здатність володіти мовнокомунікативними компетенціями (лінгвістичною, предметною, прагматичною, технологічною).

3. Програмні результати навчання:

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.

ПРН 14. Використовувати мови, які передбачені програмою для вивчення, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

4. Опис навчальної дисципліни

4.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни: «Практикум з української мови»											
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	4	4	120	14	30			68	4	залік
Заочна	2	4	4	120	4	8			104	4	залік

4.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усьог о	у тому числі					усь ого	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Орфоепія та орфографія													
Тема 1. Вступ. Орфоепія як наука про норми літературної вимови. Особливості сучасної української літературної вимови.	8	1	2			4	6		2				4
Тема 2. Закони й засоби милозвучності української мови. Орфоепічні норми.	4	1	2				4	2					4
Тема 3. Усунення збігів голосних і приголосних звуків як засіб милозвучності української мови. Орфоепічний аналіз слова.	6	1	2			2	4						4
Тема 4. Історія, основні поняття та принципи української орфографії.	6	1	2			2	6		2				4
Тема 5. Фонетика і правопис. Правопис голосних і приголосних звуків.	6		2			2	8	2					6
Тема 6. Основні норми написання іменників.	4	1	2				4						4

Правопис власних назв та скорочених слів.												
Тема 7. Правопис прикметників, числівників та займенників.	4	1	2				4					4
Тема 8. Написання форм дієслів та прислівників	4	1	2				6					6
Тема 9. Правопис службових частин мови та вигуків. Орфографічний аналіз слова	6	1	2			2	6	2	1			3
Разом за ЗМ 1	64	8	18			42	64	4	5			39
Змістовий модуль 2.												
Пунктуація												
Тема 10. Розвиток, основні поняття та принципи української пунктуації.	8	1	2			4	8	2	1			5
Тема 11. Розділові знаки в простому неускладненому реченні.	6	1	2			2	6		1			5
Тема 12. Пунктуаційні знаки в простому ускладненому реченні.	8	1	2			4	8					8
Тема 13. Розділові знаки в простому ускладненому реченні. Пунктуаційний аналіз простого речення.	6	1	2			2	6					6
Тема 14. Розділові знаки в складних реченнях. Пунктуаційний аналіз складного речення.	6	1	2			2	6	2				4
Тема 15. Розділові знаки в реченнях із прямою, непрямою і невласне прямою мовою, репліками та цитатами. Пунктуаційний аналіз таких речень.	8	1	2			4	8		1			7
Разом за ЗМ 2	56	6	12			18	56	4	3			
Усього годин	120	14	30			30	120	8	8			104

4.2.1 Теми практичних занять

№	Назва теми	К-сть годин	
		д.ф.н.	з.ф.н.
1	Тема 1. Вступ. Орфоепія як наука про норми літературної вимови. Особливості сучасної української літературної вимови.	2	2
2	Тема 2. Закони й засоби милозвучності української мови. Орфоепічні норми.	2	
3	Тема 3. Усунення збігів голосних і приголосних звуків як засіб милозвучності української мови. Орфоепічний аналіз слова.	2	
4	Тема 4. Історія, основні поняття та принципи української	2	2

	орфографії.		
5	Тема 5. Фонетика і правопис. Правопис голосних і приголосних звуків.	2	
6	Тема 6. Основні норми написання іменників. Правопис власних назв та скорочених слів.	2	
7	Тема 7. Правопис прикметників, числівників та займенників.	2	
8	Тема 8. Написання форм дієслів та прислівників	2	
9	Тема 9. Правопис службових частин мови та вигуків. Орфографічний аналіз слова	2	1
10	Тема 10. Розвиток, основні поняття та принципи української пунктуації.	2	1
11	Тема 11. Розділові знаки в простому неускладненому реченні.	2	1
12	Тема 12. Пунктуаційні знаки в простому ускладненому реченні.	2	
13	Тема 13. Розділові знаки в простому ускладненому реченні. Пунктуаційний аналіз простого речення.	2	
14	Тема 14. Розділові знаки в складних реченнях. Пунктуаційний аналіз складного речення.	2	
15	Тема 15. Розділові знаки в реченнях із прямою, непрямою і невластивою прямою мовою, репліками та цитатами. Пунктуаційний аналіз таких речень.	2	1
Разом:		30	8

4.2.2. Зміст завдань для самостійної роботи

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		Д.ф.н.	З.ф.н.
1.	Вступ. Орфоепія як наука про норми літературної вимови. Особливості сучасної української літературної вимови.	2	4
2.	Закони й засоби милозвучності української мови. Орфоепічні норми.	2	4
3.	Усунення збігів голосних і приголосних звуків як засіб милозвучності української мови. Орфоепічний аналіз слова.	2	4
4.	Історія, основні поняття та принципи української орфографії.	2	4
5.	Фонетика і правопис. Правопис голосних і приголосних звуків.	2	6
6.	Основні норми написання іменників. Правопис власних назв та скорочених слів.	2	4
7.	Правопис прикметників, числівників та займенників.	2	4
8.	Написання форм дієслів та прислівників	2	6
9.	Правопис службових частин мови та вигуків. Орфографічний аналіз слова	3	5
10	Розвиток, основні поняття та принципи української пунктуації.	2	5
11	Розділові знаки в простому неускладненому реченні.	2	5
12	Пунктуаційні знаки в простому ускладненому реченні.	2	4
13	Розділові знаки в простому ускладненому реченні. Пунктуаційний аналіз простого речення.	3	6
14	Розділові знаки в складних реченнях. Пунктуаційний аналіз складного речення.	2	6
Разом		30	74

4.2.3. Тематика індивідуальних завдань

№ п/п	Назва теми
1.	Орфографія і пунктуація як основні складові правопису. Принципи орфографії.
2.	Історія становлення української орфографії. Найсуттєвіші зміни в українському правописі 1993р. Найновіші правописні пропозиції.
3.	Подвоєння букв на позначення подовження й збігу приголосних. Правила переносу слів.
4.	Написання приголосних у кінці префіксів. Основні зміни приголосних при словотворенні, позначення їх на письмі.
5.	Написання складних іменників та прикладок. Велика літера та лапки у власних назвах.
6.	Правопис похідних прийменників разом, окремо і через дефіс.
7.	Розділові знаки у складних конструкціях
8.	Українська мова серед інших слов'янських
9.	Відомості про походження та розвиток української мови
10.	Форми існування української мови
11.	Літературна мова та її різновиди
12.	Національні й територіальні різновиди української літературної мови
13.	Функціонально-стилістичні різновиди української літературної мови
14.	Українські діалекти за межами України: русинська мова, західнополіська (ятвязька) мікрмова, кубанська балачка та ін.
15.	Феномен суржика і процеси змішування мов.
16.	Мова і мовлення як форми лінгвальної дійсності

5. Форми і методи навчання. Вивчення курсу передбачає застосування таких *методів*: робота з методичною літературою, освітніми порталами та сайтами, текстовими джерелами та інтернет-ресурсами.

Курс «Практикум з української мови» передбачає такі **форми навчання**: на практичних (практичні роботи, вправи), контрольних роботах за окремими темами, тестування, виступи, презентації); самостійних роботах (лігвістичний словник, папка із редагованими документами); на консультаціях (захист індивідуальних завдань (презентацій, рефератів, перевірка виконання практичних робіт(вправ); під час перевірки домашніх завдань.

6. Система контролю та оцінювання

Поточний контроль здійснюють на заняттях через:

- виконання практичних завдань на модульних контрольних робіт;
- індивідуальну та групову (в парах і групах) роботу;
- фронтальне усне опитування, перевірка рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальними темами;
- блиц-опитування;
- письмові самостійні роботи (реферати, есе, доповіді, тези, диктанти тощо);
- практичні, індивідуальні та самостійні завдання;
- розв'язання проблемних і творчих завдань;
- взаємоконтроль студентів у парах і групах;
- тестові завдання;

- оцінювання домашніх завдань;
- діагностика результатів самостійної роботи;
- проведення модульних контрольних робіт.

Метод письмового контролю. Здійснюється за допомогою контрольних робіт, творів, переказів, диктантів, письмових заліків тощо, які можуть бути короткочасними (15–20 хв.) і протягом усього заняття. Письмовий контроль відрізняється також глибиною діагностики. Такий вид контролю переважає в процесі вивчення курсу «Практикум з української мови».

Метод усного контролю. Усний контроль здійснюється шляхом індивідуального і фронтального опитування. При індивідуальному опитуванні викладач ставить перед студентом декілька запитань, при фронтальному – серію логічно пов'язаних між собою питань перед усією групою студентів. Правильність відповідей визначається викладачем, коментується. За підсумками контролю виставляються оцінки.

Метод тестового контролю. В основі такого контролю лежать тести – спеціальні завдання, виконання (чи невиконання) яких свідчить про наявність (або відсутність) у студентів певних знань, умінь.

Метод самоконтролю. Передбачає формування в студентів уміння самостійно контролювати ступінь засвоєння навчального матеріалу, знаходити допущені помилки, неточності, визначати способи ліквідації виявлених прогалин.

Вид семестрового контролю: модульна контрольна робота, залік. Результати навчальної діяльності студентів у межах кожного змістового модуля оцінюють максимально в **30 балів**, контрольного модуля (заліку) – **40 балів**.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів з курсу здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (заліку).

Об'єктом оцінювання знань студентів є програмовий матеріал дисципліни, засвоєння якого перевіряється під час контролю.

Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту, написання реферату, створення лінгвістичного словника, створення презентації, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу дисципліни, логіки та взаємозв'язків між окремими її розділами, здатність творчого використання набутих знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми, що впливає зі змісту дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно)

		з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)									Кількість балів (модульна робота)	Сумарна к-ть балів 100	
Змістовий модуль №1										Модуль - контроль	Залік
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9			
2	4	4	4	4	4	4	4	4	34		

Змістовий модуль № 2						Кількість балів (модульна робота)	Сумарна к-ть балів 100	
							Модуль-контроль	Залік
T10	T11	T12	T13	T14	T15			
4	5	4	4	4	5	26	60	40

7. Рекомендована література

7.1.Базова (основна)

1. Український правопис / Національна академія наук України. Київ, 2019. 391 с.

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС (СХВАЛЕНО Кабінетом Міністрів України (Постанова № 437 від 22 травня 2019 р.) спільним рішенням Президії Національної академії наук України (протокол № 22/10 від 24 жовтня 2018 р.) і Колегії Міністерства освіти і науки України (протокол № 10/4-13 від 24 жовтня 2018 р.) ЗАТВЕРДЖЕНО Українською національною комісією з питань правопису (протокол № 5 від 22 жовтня 2018 р.). 2019 [РЕЖИМ ДОСТУПУ: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf>]

Основна

1. Головащук С.І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. К.: Либідь, 1993.
2. Гриб В.П. Постановка мовного голосу. Луцьк, 2001.
4. Грищенко А.П., Мацько Л.І., Тоцька Н.І., Плющ М.Я. Уздиган І.М. Сучасна українська літературна мова. Л.: Вища школа, 1997. С.254 – 320.
5. Дудик П.С., Литовченко В.М. Сучасна українська мова. Завдання і вправи. К.: Академія, 2007. 148 .
6. Орфоепічний словник української мови: У 2 т. Т.1,2. К., 2001 – 2003
7. Пілецький В. Практичні завдання з фонетики та фонології сучасної української літературної мови. Львів, 2001.
8. Погрібний М.І. Українська літературна вимова. Агентство "Трасформ", 1992.
9. Сучасна українська мова / За ред. О.Д.Пономарева. К.: Либідь, 1997. 248 с.
10. Сучасна українська літературна мова / За ред. М.Я.Плющ. К.: Вища школа, 1994.
11. Тоцька Н. І. Українська пунктуація : практикум. К. : Вища шк., 1990. 160 с.
12. Тоцька Н.І. Сучасна українська мова. Фонетика. Орфоепія. Графіка. Орфографія. К.: Вища шк. 1995.
13. Українська літературна вимова і наголос / Укл.: Вихованець І.Р., Єрмоленко С.Я., Сологуб Н.М., Щербатюк Г.Х. 1973.
14. Українська мова. Енциклопедія. К.: Вид-во „Укр. енциклопедія” ім. М.П.Бажана, 2000.
15. Українська мова: Практикум: Навч. посібник / Пазяк О. М., Сербенська О. А., Фурдуй М. І., Шевченко Л. Ю. К. : Либідь, 2000. 384 с.;
16. Шевелева Л. А., Дудка О. О. Український правопис. Практикум : навч. посібник / За ред. проф. А. О. Свашенко. Х. : Парус, 2004. 464 с.;
17. Шкуратяна Н.Г., Шевчук С.В. Сучасна українська літературна мова. К.: Літера, 2000.
18. Шкуратяна Н.Г., Шевчук С.В. Сучасна українська літературна мова. Модульний курс. К.: Вища школа, 2007.
19. Ющук І. П. Практикум з правопису і граматики української мови. Київ, 2012. 270 с.

7.2. Додаткова література

1. Васьков Ю. В. Сучасні освітні інноваційні концепції. Педагогічні теорії, технології, досвід. Харків, 2000. 120 с.
2. Захлюпана Н. М., Кочан І. М. Словник-довідник з методики викладання української мови. Львів, 2002. 250 с.
3. Палихата Е. Рідна мова. Уроки усного діалогічного спілкування. 5–9 класи. Матеріали факультативних занять з діалогічного мовлення. 8-9 класи: кн. для вчителя. Тернопіль, 2002. 143 с.
4. Пентилюк М., Нікітіна А., Горошкіна О. Концепція когнітивної методики навчання української мови. Дивослово. 2004. № 8. С. 5–9.
5. Перспективні педагогічні технології в шкільній освіті : навч. посіб. / за заг. ред. С. П. Бондар. Рівне, 2003. 200 с.

7.3. Електронні інформаційні ресурси

1. <http://velyka-chy-mala-litera.wikidot.com/>
2. <http://rodovyi-vidminok.wikidot.com/>
3. <http://www.madslinger.com/mova/pravopys-2007/>
4. <http://slovopedia.org.ua/35/53392-0.html>
5. <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>
6. <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
7. <http://litton.org.ua/orfografiya/xochu-buti-gramotnim>
8. <http://osvita.ua>

7.4. Словники

1. Великий тлумачний словник української мови / Укл. В.Т.Бусел. К., 2002.
2. Головащук С. І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. К. : Рідна мова, 2000. 351 с.;
3. Жайворонок В. В. Велика чи мала літера? : словник-довідник. К. : Наук. думка, 2004. 203 с.
4. Скрипник Л. Г., Дзятківська Н. П. Власні імена людей : словник-довідник. К. : Наук. думка, 1996. 336 с.
5. Словник труднощів української мови : Біля 15 000 слів / За ред. С. Я. Єрмоленко. К. : Рад. шк., 1989. 336 с.
6. Український орфографічний словник / За ред. В. М. Русанівського. К. : Довіра, 2006. 940 с.
7. УСЕ: Універсальний словник-енциклопедія / Кер. проекту О. Коваль. К.: Всеуито, Львів: Атлас, 2001. 1576 с.
8. Шевчук С. В. Разом, окремо, через дефіс : словник-довідник. К., 2003. 416 с.